

поиграло, за да се върне отново към насладите на бита „аз и милата съседка“. „Предупреждавам всекиго...“ ще подхване в друг текст Вазов недоволството си от празното, светско разиграване на „разходка“ и ще заяви подобна социална роля като немислима за истинския творец.

В стихосбирката „Италия“ пътуването до и във чуждото пространство е антиподно ценностно положено по отношение на фантазната разходка по Европа. Стихосбирката конструира маршрут и старателно бележи поетическия текст с маркери на фактична (времева и топосна) съотнесеност между пътуването и самия творчески процес. И най-малката възможност за чисто фикционална игра с мотива за пътя е старателно зачеркната. От заглавието („Пред бюста на Данте в Пинчио“) до финалното указателно датиране под текста (Рим, май 1884), а понякога дори в педантично отбелязана последователност между тях¹³, всяка творба нанася своя белег за пребиваване, попълва поредната времева позиция в дневника пътепис. Авторът разгръща целия арсенал от възможни фактологични отправки: подзаглавия (Пред картината на Страшния съд; Разговор в Солунското пристанище), бележки под линия („... по онова време (1884 г.) Италия се счита за една от благоденствующите страни в Европа...“), посвещения („На една руска пътешественица в парахода“), жанрови уточнения (Песен на неаполитанска цветарка) и т.н.¹⁴ Това съвсем не е единствената Вазова стихосбирка, натежала от паратекстови напластявания, но със сигурност е единствената, в която паратекстът е ценностно надположен. Не поетичното слово, а местопребиваването му в Италия – в свещената земя на поезията – е носител на основното послание.

Трикратно използвано като заглавие, името *Италия* е свръхзначеният семантичен център на стихосбирката. Чрез отделните текстове топонимът „Италия“ се раздипля в богат синонимен речник, в който имена на градове като *Рим*, *Неапол*, *Венеция*, *Помпей*, *Капуа* тълкувателно се преливат в имена на площади, хълмове, музеи, в имена на велики личности или на показно случайни запознанства. Името *Италия* дори е погълнало името *Гърция* и стихосбирката бележи пътя през гръцките територии като прекосяване на мъртви полета, сънно замръзнали в спомена за някогашна Елада.

Описанието на топосното, от друга страна, доста свободно се съотнася с „виденото и чуто“ в цялата стихосбирка. Текстовете от първата ѝ част са доминантно алегорични („Фар“, „Морска скала“, „Над морските вълни сънувах...“, „Екове“) и въпреки че „пътуват“ към срещата с Италия, вместваното им в друг текстови корпус, сред контекста на друга стихосбирка, би протекло семантически гладко и безконфликтно. Пътеписните сюжети („Партенон“, „Везувий“, „Статуята на Мойсея“, „Колизей“ и т.н.) трудно биха изненадали (тогавашния) начетен български читател, поне не този, който е внимавал в съответните учебни часове от гимназиалния курс на обучение по география, история и литература. За такъв читател Италия несъмнено е земята „на вечните поети, // на Тасо, Данте, на Петрарка“ (284), на величествения Везувий и Помпей; Рим пък е сборно понятие за Колизеума („Игри и хляб! Игри и хляб! // Креци великата тълпа...“ (292), за Ватикана и „статуята на Мойсея“ („И, блед, настръхнал, полудял дори, // той грабна чука и блъсна Мойсея // в коляното, кат викна: „Говори!“ (292); а и къде другаде, ако не в Неапол, читателят